

Nr 19.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för vederbörande tjänstemän hos länsstyrelsen i Kalmar län från ersättningskyldighet på grund av uppkommen förlust å viss virkesförsäljning; given Stockholms slott den 8 januari 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

B. v. Stockenström.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 januari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet von Stockenström:

Med skrivelse den 3 november 1930 har domänstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnat en av länsassessorn i Kalmar län Birger Waldemar Dahl den 4 augusti 1930 gjord ansökan om befrielse från skyldighet att inbetala en kronans genom Dahls påstådda försummelse preskriberad fordran för försålt virke.

I ärendet hava utlåtanden avgivits den 17 november 1930 av länsstyrelsen

Bihang till riksdagens protokoll 1932. 1 saml. 19 häft. (Nr 19—20.)

sen i Kalmar län, den 26 februari 1931 av domänstyrelsen, den 2 april 1931 av justitiekanslersämbetet och den 12 maj 1931 av statskontoret.

Enligt § 50 i förordningen den 26 januari 1894 (nr 17) angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket, sådant nämnda lagrum lydte före den 1 juli 1925, hade länsstyrelse att, då försäljning av virke från de allmänna skogarna skulle ske å auktion, med ledning av vissa av vederbörande skogstjänsteman avgivna uppgifter och förslag bestämma, när och var auktion skulle hållas, stadga auktions- och betalningsvillkor samt utfärda auktionskungörelse. Bland villkoren skulle upptagas, att det sålda icke finge avverkas eller utlämnas, förrän köpeskillingen vore betald eller säkerhet därför blivit ställd. Auktion skulle förrättas antingen av viss landsstatstjänsteman eller inför länsstyrelsen. Prövning av köpeanbuds antaglighet, där ej domänstyrelsen förbehållit sig sådan prövning, liksom av köpares vederhäftighet, skulle verkställas av auktionsförrättaren. Dock skulle närvarande skogstjänstemans mening först inhämtas. Betalning för vad vid auktion blivit försålt och ej vid densamma betalats kontant till auktionsförrättaren skulle av köparen före betalningstidens utgång erläggas genom medlens insättande i riksbanken i föreskriven ordning. Erlades icke betalning inom bestämd tid, skulle det oguldna jämte ränta genom länsstyrelsens försorg skyndsamt i laga ordning indrivnas.

I 1918 års landshövdinginstruktion § 19 st. 4, enligt dess lydelse före den 1 juli 1925, fanns en erinran om den länsstyrelse åliggande skyldigheten att ombesörja försäljning av virke från de allmänna skogarna samt indriva och redovisa försäljningsmedlen. Enligt § 53 i samma instruktion ankom handläggning av sådant ärende på landskontoret. Jämlikt § 43 i instruktionen ålåg det landskamerare bland annat att bereda och föredraga samt till expedition befordra de till landskontoret hörande ärenden, vilkas föredragning icke blivit annan anförtrodd, samt att hålla noggrann tillsyn därå, att de landskontoret åliggande räkenskaper och redogörelser i behörig ordning upprättades och avlämnades samt att uppbörd, indrivning och redovisning av kronoutskylder, statsverkets övriga inkomster och andra allmänna medel ävensom böter, allt såvitt de tillhörde landskontorets redovisning, å rätt tid och i stadgad ordning verkställdes.

Av handlingarna i förevarande ärende inhämtas huvudsakligen följande.

Vid auktion den 28 november 1919 å virke från allmänna skogar i Aspelands revir, Kalmar län, inköpte Oscar Nilsson i Järnforsen virke för 28,100 kronor, vilket belopp enligt försäljningsvillkoren skulle erläggas inom sex månader efter auktionen. Genom en den 24 november 1919 dagtecknad handling hade Adolf Karlborg i Entsebo och Gustaf E. Johansson i Östra Årena iklätt sig borgen en för båda och båda för en såsom för egen skuld intill ett belopp av 40,000 kronor för gäldande inom föreskriven tid av köpeskillingen för de virkesposter, Nilsson kunde komma att inköpa

vid auktionen, ävensom för hans fullgörande av auktionsvillkoren i övrigt. Å skulden, som förföll till betalning den 28 maj 1920, avbetalade Nilsson den 1 juli 1920 26,850 kronor jämte 143 kronor 20 öre i ränta. I skrivelse den 22 november 1920 anmodade länsstyrelsen i Kalmar län landsfiskalen i Virserums distrikt att hos Nilsson eller hans löftesmän uttaga resterande beloppet jämte ränta. Den 5 februari 1921 återkommo handlingarna i ärendet till länsstyrelsen från landsfiskalen i en för 1,300 kronor assurerad försändelse, som i länsstyrelsens postbok kvitterats av t. f. landskamreraren B. W. Dahl med anteckning, att försändelsen innehöll »skogsmedel borgen». Landsfiskalen Holm i Virserum har uppgivit, att han återsänt handlingarna, enär skuldbeloppet icke kunde utfås hos Nilsson och dennes löftesmän voro bosatta inom Målilla landsfiskalsdistrikt, samt att han icke konceptfört sin ifrågavarande skrivelse. Denna har, såsom närmare framgår av det följande, icke blivit hos länsstyrelsen diarieförd och ej kunnat där återfinnas. Någon åtgärd med anledning av landsfiskalens anmälan blev av länsstyrelsen icke vidtagen. Sedan Nilsson den 4 april 1921 försatts i konkurs, bevakade länsstyrelsen i konkursen kronans återstående fordran 1,250 kronor jämte ränta. Å den bevakade fordringen erhöll kronan utdelning med 35 kronor 29 öre.

I skrivelse den 17 februari 1930 till länsstyrelsen i Kalmar län anförde *domänstyrelsen* i huvudsak följande.

Möjlighet syntes icke finnas att utbekomma kronans fordran, 1,214 kronor 71 öre, hos Nilsson. Fordringen hade förfallit till betalning den 28 maj 1920 och Nilsson hade den 4 april 1921 försatts i konkurs. För att hindra fordringens preskription i förhållande till proprielöftesmännen hade det ålegat länsstyrelsen, som vid ifrågavarande tid författningsenligt hade att ombesörja försäljning å auktion av virke från de allmänna skogarna samt indriva och redovisa försäljningsmedlen, att lagsöka eller uttaga stämning å löftesmännen inom den i förordningen den 28 juni 1798 § 4 föreskrivna tid av 12 månader efter förfallodagen. Då så icke skett, funnes numera icke någon möjlighet att på rättslig väg uttaga fordringen hos Nilssons löftesmän, vilka för övrigt enligt en länsstyrelsens skrivelse den 1 oktober 1929 till domänstyrelsen vägrat gälda Nilssons skuld. Enligt sistnämnda skrivelse saknade Nilsson själv utmätningsbara tillgångar.

På grund av vad sålunda förekommit anhöll domänstyrelsen, att länsstyrelsen ville hos den eller dem av länsstyrelsens tjänstemän, som i förvarande fall försummat bevара kronans fordringsrätt, framställa krav om inbetalning till domänverket av ifrågavarande köpeskillning.

I skrivelse den 20 maj 1930 till domänstyrelsen meddelade *länsstyrelsen*, att den i enlighet med domänstyrelsens nyssnämnda anhållan framställt krav om inbetalning till domänverket av kronans ifrågavarande fordran, varjämte länsstyrelsen överlämnade av f. d. landskamreraren Bökelund, landskamreraren Lilja och länsassessorn Dahl i anledning av det framställda kravet avgivna yttranden.

Bökelund anförde i sitt yttrande i huvudsak följande: Vid företagen undersökning hade utrönts, att landsfiskalen i Virserums distrikt den 5 februari 1921 till länsstyrelsen insända anmälan icke blivit diarieförd och att någon anteckning därom ej heller gjorts i liggaren över försålda skogseffekter. Antagligen hade handlingarna i ärendet omedelbart lagts åt sidan och sedermera blivit bortglömda. Givetvis hade ärendet bort genast expedieras till landsfiskalen i Målilla distrikt för behörig indrivningsåtgärd. För den försummelse, som således blivit begången, ansåge *Bökelund* sig icke vara ansvarig, då han åtnjutit tjänstledighet vid den tid, landsfiskalens anmälan inkommit, samt sedermera saknat kännedom därom, att länsstyrelsens i skrivelse den 22 november 1920 anbefallda indrivningsåtgärd icke utförts. Ej heller hade *Bökelund* varit i tjänstgöring vid den tidpunkt, då åtgärd senast bort vidtagas för bevarande av kronans fordringsrätt mot Nilssons löftesmän.

På grund av vad sålunda anförts fann *Bökelund* sig böra bestrida skyldighet för honom att till kronan inbetala återstoden av kronans ifrågavarande fordran.

Lilja anförde, att, då vid expedierandet av länsstyrelsens skrivelse den 22 november 1920 sex månader återstått av preskriptionstiden och han efter den 29 november 1920 och till dess fordringen mot löftesmännen den 28 maj 1921 blev preskriberad tjänstgjort såsom landskamrerare allenast under tiden 2—9 december 1920, betalningsskyldighet icke kunde åligga honom.

Dahl anförde: »Jag har påtagligen icke tagit någon annan befattning med ifrågavarande borgensförbindelse än att jag den 5 februari 1921 lärar hava mottagit den vid postbrytningen och därefter utan närmare kännedom om dess innehåll burit den och en del andra handlingar från sessions-salen till landskontorets expeditiönsrum. Den omständigheten, att jag en kort tid före preskriptionsdagen mottagit förordnande som landskamrerare, bör ej heller vara det avgörande, när det gäller att fastslå, vem ersättningsskyldigheten ifråga åligger. För mitt vidkommande torde endast kunna tagas under omprövning, om eller i vilken utsträckning jag kan göras ansvarig för andra tjänstemäns slarv».

Av handlingarna framgår, att landskamrerarettjänsten i Kalmar län bestreds under tiden 1—15 februari 1921 av länsassessor *Dahl*, 16 februari—12 april 1921 av dåvarande landskamreraren *Axel Bökelund*, 13—28 april 1921 av *Dahl*, 29 april—3 maj 1921 av *Bökelund* och 4 maj—11 augusti 1921 av *Dahl*.

Med anledning av de med länsstyrelsens skrivelse den 20 maj 1930 avgivna yttrandena och vad i övrigt i saken förekommit anhöll *domänstyrelsen* i skrivelse den 28 juni 1930, att länsstyrelsen ville hos *Dahl* framställa krav om inbetalning av förenämnda resterande köpeskilling, 1,214 kronor 71 öre, jämte därå upplupen ränta efter 6 procent för år räknat.

Härefter ingav *Dahl* till domänstyrelsen den inledningsvis nämnda, till Kungl. Maj:t ställda ansökan, vari anföres bland annat följande.

Anledningen till det mot *Dahl* framställda kravet torde hava varit, att domänstyrelsen ansett honom ansvarig för att Nilssons löftesmän icke blivit lagsökta eller stämda inom den i förordningen den 28 juni 1798 § 4

föreskrivna tid av 12 månader efter förfallodagen på den grund, att Dahl innehaft förordnande som landskamrerare, då borgen preskriberades. Dahl kunde icke finna det vara förenligt med rättvisa och billighet, att han av denna anledning skulle göras ansvarig för försummelsen. Grundorsaken vore, att den tjänsteman, som varit placerad vid brevdariet, slarvat bort papperen. Att detta ej upptäckts omedelbart, torde rimligen ej kunna läggas Dahl till last. Men även om Dahl skulle anses juridiskt ansvarig för försummelsen, finge han med hänsyn till förhandenvarande omständigheter hemställa, att Kungl. Maj:t ändock ville befria honom från ersättningsskyldighet.

I till domänstyrelsen ingivet, till Kungl. Maj:t ställt yttrande den 15 oktober 1930 har *länsstyrelsen* tillstyrkt, att Kungl. Maj:t ville på det sätt bifalla Dahls framställning, att han av nåd måtte befrias från ifrågavarande betalningsskyldighet.

Domänstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse den 3 november 1930 anfört bland annat följande.

För domänstyrelsen vore det givetvis vanskligt att avgöra, vilken av länsstyrelsens tjänstemän, som med hänsyn bland annat till arbetsformer-
na inom länsstyrelsen kunde anses ersättningsskyldig. Enär Dahl nu bestrede sådan skyldighet, syntes, innan frågan om befrielse från ersättningsskyldighet upptoges till prövning, länsstyrelsen böra söka få fastslaget, vilken av dess tjänstemän, som kunde anses ansvarig för att ifrågavarande förlust drabbat kronan. Eventuellt borde detta ske genom stämningens uttagande mot vederbörande. Domänstyrelsen hemställde, att handlingarna i ärendet överlämnades till länsstyrelsen för utredning i angivet hänseende.

Länsstyrelsen har i sitt remissyttrande den 17 november 1930 framhållit, att, då länsstyrelsen tidigare tillstyrkt, att Dahl måtte av nåd befrias från betalningsskyldighet, länsstyrelsen utgått från att Dahl vore den, som kunde anses ansvarig för att förlusten drabbat kronan. Någon vidare utredning utöver den, som redan verkställts i ärendet, torde enligt länsstyrelsens förmenande icke vara möjlig att i administrativ väg åstadkomma.

Domänstyrelsen har i sitt utlåtande den 26 februari 1931 ifrågasatt, huruvida icke ersättningsskyldigheten borde fastslås genom stämning till allmän domstol, då Dahl bestrede, att han vore betalningsskyldig.

Justitiekanslersämbetet har anfört följande. Av utredningen i ärendet syntes framgå, att Dahl, som den 5 februari 1921 i egenskap av t. f. landskamrerare mottagit handlingarna i ärendet rörande kronans ifrågavarande fordran, underlåtit tillse, att handlingarna ofördröjligen expedierades till vederbörande för anställande av krav mot borgensmännen. Det tjänstefel, som Dahl härigenom kunde hava begått, vore på grund av preskription längesedan fritt från straff, men däremot syntes ännu vara möjligt anhängiggöra ersättningstalan mot Dahl. Skulle därför Kungl. Maj:t icke — såsom dock skett i ett tämligen likartat, i proposition nr 149 till 1930 års riksdag omförmält fall — anse billighetsskäl motivera befrielse från ersättningsskyldighet, torde Kungl. Maj:t vilja för-

ordna om överlämnande till justitiekanslersämbetet av handlingarna i ärendet för anställande av talan vid vederbörande hovrätt. Med hänsyn till den verkan, som domänstyrelsen i sitt den 26 februari 1931 avgivna yttrande tillerkänt Dahls bestridande av betalningsskyldighet, borde tilläggas, att ett dylikt bestridande givetvis icke utgjorde hinder för att statsmakterna efterskänkte varje ersättningsskyldighet i ärendet (jmf propositionen nr 182 till 1931 års riksdag).

Statskontoret har anfört i huvudsak följande. Av handlingarna i ärendet framginge, att Dahl i egenskap av t. f. landskamrerare underlåtit tillse, att de till länsstyrelsen insända handlingarna ofördröjligen expedierades till vederbörande landsfiskal för framställande av krav mot borgensmännen, varav följden blivit, att borgensförbindelsen blivit preskriberad. Emellertid vore jämväl upplyst, att annan tjänsteman vid länsstyrelsen genom försumlighet medverkat till detta, och att handlingarna förkommit hos länsstyrelsen. Redan av denna anledning kunde det anses tveksamt, huruvida en mot Dahl anhängiggjord ersättningstalan kunde komma att vinna bifall. Härtill komme, att det belopp, varom vore fråga, vore jämförelsevis ringa och knappast — då ansvar för det tjänstefel, Dahl kunde hava begått, på grund av preskription vore fritt från straff — i och för sig torde vara tillräcklig anledning för att från kronans sida anställa rättgång. På grund härav ville det synas statskontoret som om skäl talade för att kronan eftergäve den fordringsrätt, som kunde tillkomma kronan gent emot den eller dem, som vore ansvariga för att preskription inträtt i fråga om borgensförbindelsen. Det torde få anses lämpligt och stå bäst i överensstämmelse med numera tillämpat förfaringsrätt, att ärendet underställdes riksdagens prövning. I varje fall borde möjlighet hållas öppen att mot Dahl och möjligen annan eller andra befattningshavare hos länsstyrelsen väcka ersättningstalan, varför länsstyrelsen borde erhålla i uppdrag att vidtaga sådana åtgärder till förhindrande av preskriptions inträdande, att kronans fordringsrätt kunde göras gällande mot samtliga, som eventuellt kunde göras ansvariga för den förlust, som kunde komma att tillskyndas domänverket.

Med anledning av vad statskontoret sålunda föreslagit, uppdrog Kungl. Maj:t den 21 maj 1931 åt länsstyrelsen i Kalmar län att vidtaga sådana åtgärder till förhindrande av preskriptions inträdande, att kronans ifrågasvarande fordringsrätt kunde göras gällande mot samtliga, som eventuellt kunde göras ansvariga för den förlust, som kunde komma att tillskyndas domänverket på förenämnda virkesförsäljning.

Departements-
chefen.

Av utredningen framgår, att på grund av vissa å landskontoret i Kalmar län under år 1921 begångna försummelser preskription inträtt i fråga om omförmälda borgensförbindelse samt att kronan härigenom går förlustig ett belopp av 1,214 kronor 71 öre jämte ränta härå. Den för försummelsen närmast ansvarige anses enligt myndigheternas yttrande i

ärendet vara länsassessorn B. W. Dahl. Med hänsyn till vad i ärendet förekommit finner jag, lika med statskontoret, billighetsskäl tala för att kronan eftergiver sin fordringsrätt mot den eller dem, som må vara ansvariga för underlåtenheten att bevaka kronans ifrågavarande rätt.

Då dylikt efterskänkande icke bör äga rum annorledes än efter riksdagens medgivande, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den eller de tjänstemän hos länsstyrelsen i Kalmar län, som må vara ansvariga för den förlust, som åsamkats domänfonden, därigenom att kronans fordran för till Oscar Nilsson i Järnforsen den 28 november 1919 försålda skogseffekter icke i behörig ordning bevakats, befrias från ersättningsskyldighet i ärendet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.
